

Kurucu Meclis S. S A Y I S I : 17

Hükümetimiz ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin bir teşekkülü olan Export - İmport Bank of Washington (Eximbank) arasında imzalanan (157 943 000) liralık İstikraz Anlaşmasının tasdikine dair kanun tasarısı ve Kurucu Meclis Dışişleri Komisyonu raporu (1/36)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-1376/186

18 . 1 . 1961

Kurucu Meclis Başkanlığına

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Kurucu Meclise arzı Bakanlar Kurulunca 9.1.1961 tarihinde kararlaştırılan «Hükümetimiz ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin bir teşekkülü olan Export - İmport Bank of Washington (Eximbank) arasında imzalanan 157 943 000 liralık İstikraz Anlaşmasının tasdiki hakkında kanun tasarısı» gerekçesi ve ilişkileriyle birlikte bağli olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Devlet Başkanı ve Başbakan

Org.

Cemal Gürsel

GEREKÇE

1954 tarihinden bu yana, memleketimizde ihtiyaç duyulan bazı gıda maddelerinin, «Zirai maddeler ticaretinin geliştirilmesi ve yardımlaşma» hakkındaki muaddel Amerikan Kanununun birinci kısmı hükümlerinin bahsettiği imkândan istifade ile, Amerika Birleşik Devletlerinden ithalini teminen Amerikan Hükümeti ile mütaaddit anlaşmalar akdolunmuş ve mezkûr anlaşmalar tasdika iktiran eylemiştir.

Bu anlaşmalara giren emtianın bedelleri Hükümetimizce Türk parası ile ödenmekte ve Merkez Bankasındaki Amerikan Hükümeti hususi hesabında bu suretle teraküm eden karşılık Türk liralарının ne şekilde kullanılacağı yine aynı anlaşmalarla kararlaştırılmaktadır.

Bu cümleden olarak, Hükümetimiz ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 22 Aralık 1959 tarihinde bir Zirai Mahsul Fazlalıkları Anlaşması imzalanmıştır. İşbu Anlaşmanın ikinci maddesinin (e) fıkrasına göre, Anlaşma tahtında teraküm edecek Türk liralарından 17,5 milyon dolâr karşılığı 157 943 000 T. L. sın Hükümetimize ikrazı icabetmektedir. Bunu teminen Amerikan Hükümeti adına hareket eden Washington'daki Export - İmport Bankası ile Hükümetimiz arasında 17 Mayıs 1960 tarihinde Washing on'da bir Kredi Anlaşması imzalanmıştır. Yukarıda mezkûr meblâğ muhtelif kalkınma proje erimizin iç finansman ihtiyacını karşılamak üzere kullanılacaktır.

Melfuf İkras Anlaşması mülga 5436 sayılı Kanun hükümlerine göre imzalanmış bulunan ve bir Yardım Anlaşması mahiyetini taşıyan 22 Aralık 1959 tarihli Zirai Mahsul Fazlalıkları Anlaşmasının bir hükmünün tatbiki mahiyetinde olduğu cihetle, Hükümetimiz tarafından 7280 sayılı Kanunla bahsedilen saîâhiyete istinaden imzalanmış ve yürürlüğe konmuştur.

Hükümetimize verilen kredi tutarının 30 sene zarfında tarafımızdan iadeten tediyesi gerekmektedir. Anlaşma, kredinin Türk lirası veya dolâr şeklinde ödenmesi hususunun Hükümetimizin ihtiyarına bırakılmaktadır. Anlaşma ile Hükümetimiz, itfa edilmemiş resülmal üzerinden senelik % 4 nispetinde bir faiz tediye etmeyi taahhüdetmektedir. Resülmal 6 aylık taksitler halinde ve Eximbank tarafından Hükümetimizce ilk ödemenin yapıldığı anın nihayetinden itibaren 4 sene sonra başlamak üzere Anlaşmanın ekinde gösterilen miktarlarda tediye edilecektir.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. C.

Kurucu Meclis

Dışişleri Komisyonu

Esas No. 1/56

Karar No. 2

10. 3. 1967

Yüksek Başkanlığa

Hükümetimiz ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin bir teşekkülü olan Export - Import Bank Of Washington (Eximbank arasında imzalanan 157 943 000 liralık) istikraz Anlaşmasının tasdikına dair olan kanun tasarısı, ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü :

Gerekçede belirtilen hususlar, komisyonumuzca da yerinde görülerek, tasarı aynen kabul edilmiştir.

Kurucu Meclis Genel Kuruluna arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Kurucu Meclis

Dışişleri Komisyonu

Başkanı

Hatiboğlu Şevket Raşit

Başkanvekili

Yurdakuler Muzaffer

Sözcü

Hocaoğlu A. Sırrı

Kâtip

Dieđaroğlu Vahap

Üye

Barlas Cemil Sait

Üye

Ecevit Bülent

Üye

Egeli Yusuf Âdil

Üye

Eroğlu Hamza

Üye

Göle Turgut

Üye

Kaplan Kadri

Üye

Turhan Vahit

Üye

Türkoğlu Kemal

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Hükümetimiz ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin bir teşekkülü olan Export - Import Bank of Washington (Eximbank) arasında imzalanan 157 943 000 liralık İstikraz Anlaşmasının tasdikine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetimizle Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin bir teşekkülü olan Export - Import Bank of Washington arasında 17.5.1960 tarihinde imzalanan 157 943 000 liralık İstikraz Anlaşması kabul ve tasdik olunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

9. I. 1961

Devlet Başkanı ve Başbakan <i>C. Gürsel</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <hr/>
Devlet Bakanı <i>H. Mumcuoğlu</i>	Devlet Bakanı <i>N. Zeytinioğlu</i>
Adalet Bakanı <i>E. Tüzemen</i>	Millî Savunma Bakanı <i>M. Alankuş</i>
İçişleri Bakanı <i>M. İ. Kızıloğlu</i>	Dışişleri Bakanı <i>S. Sarver</i>
Maliye Bakanı <i>K. Kurdaş</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>T. Feyzioğlu</i>
Bayındırlık Bakanı <i>M. Gökdoğan</i>	Ticaret Bakanı <i>M. Baydur</i>
Sa. ve So. Y. Bakanı <i>R. Üner</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>F. Aşkın</i>
Tarım Bakanı <i>O. Tosun</i>	Ulaştırma Bakanı <i>O. Mersinli</i>
Çalışma Bakanı <i>A. Tahtakılıç</i>	Sanayi Bakanı <i>Ş. Kocatopçu</i>
Ba. - Ya. ve Turizm Bakanı <i>C. Baban</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>T. Yavuz</i>

ANLAŞMA

Bu Anlaşma Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti (aşağıda «Hükümet») diye anılacaktır) ile, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin (aşağıda «Birleşik Devletler» diye anılacaktır) resmi bir müessesesi olan Export - İmport Bank of Washington (aşağıda «Eximbank» diye anılacaktır) arasında 17 Mayıs 1960 tarihinde akdedilmiş ve aynı tarihte meriyete girmiştir.

TASDİK OLUNUR KI

Milletlerarası İş Birliği İdaresi Direktörü (aşağıda «Direktör» diye anılacaktır) muaddel 1954 tarihli Zirai Ticareti Geliştirme ve Yardım Kanunu hükümlerine tevfikan ve 22 Aralık 1959 tarihli Zirai Mahsul Fazlalıkları Anlaşması (aşağıda «Emtia Anlaşması» diye anılacaktır) hükümleri gereğince, Emtia Anlaşmasının III. maddesinde mutabık kalındığı şekilde yatırılan Türk liralарının yüzde ellisini (% 50) geçmemek üzere, yüz elli yedi milyon dokuz yüz kırk üç bin (Tl. 157 943 000) Türk liralık bir meblâğı, Emtia Anlaşmasının II maddesinin 1 (C) ve 2. paragrafları tahtında kullanılabilir hale gelmiş olması şartıyla Hükümete ikraz etmeyi kararlaştırdığından, ve

Direktör Eximbank'a kredi için fonlar tahsis ettiğinden ve «Milletlerarası Nakdî ve Malî Me-seleler Millî Danışma Konseyi» ile istişareden sonra, Eximbank'ın krediyi kullanma ve idare et-me şartlarını tasrih eylemiş bulunduğundan;

AŞAĞIDAKİ HUSUSLARDA, mutabık kalmışlardır :

1. Eximbank bu Anlaşma ile Hükümet lehine Hükümet ile Direktör arasında zaman zaman üzerlerinde mutabık kalınacak olan projelerin veya diğer iktisadi kalkınma maksatları-nın finansmanına yardım etmek üzere Emtia Anlaşması tahtında tekevvün eden ve bu Anlaşma tahtında yüz elli yedi milyon dokuz yüz kırk üç bin (157 943 000) Türk lirası olarak tahmin edilen, Türk liralарının yüzde ellisini (% 50) aşmamak üzere bir kredi tesis eder.

2. Hükümet bu Anlaşma ile Eximbank'a veya haleflerine veyahut da göstereceği diğer kimse-lere, işbu kredinin resülmali olan yüz elli yedi milyon dokuz yüz kırk üç bin Türk lirası (157 943 000) veya bu resülmalden işbu krediye mukabil kendisine tediye edilmiş bulunan mikta-rı (A) eki olarak bu Anlaşmanın bir cüz'ü haline getirilmiş bulunan tediye plânında gösteri-len taksitlerle tediye etmeyi ve aşağıda tasrih edildiği ve hile itfa edilmemiş resülmal üzerin-den senelik yüzde dört (% 4) nispetinde bir faiz tediye etmeyi taahhüdeder. Resülmal altı ay-lık taksitler halinde ve bu Anlaşma mucibince Direktör tarafından Hükümete ilk ödemenin ya-pıldığı ayın nihayetinden itibaren dört (4) sene sonra başlamak üzere (A) ekinde gösterilen mik-tar ve zamanlarda tediye edilecektir. Kullanılan miktar mezkûr resülmal yekûnundan fazla olursa, (A) ekinde gösterilen taksitlerde aynı nispette ayarlamalar yapılacaktır. Eğer kullanılan miktar resülmal yekûnuna nazaran resülmal yekûnunun yüzde onu (% 10) nu aşan miktardan az ise, (A) ekinde gösterilen taksitlerde aynı nispette ayarlamalar yapılacaktır. Eğer kullanı-lan miktar resülmal yekûnuna nazaran resülmal yekûnunun yüzde on (% 10) u veya daha az bir miktarda noksan ise aşağıdaki fark (A) ekinde gösterilen son taksitten veya taksitler-den tenzil edilecektir. Ödenmemiş resülmal bakiyesi üzerinden faiz krediden ilk tediye nin ya-pıldığı ayın nihayetinde işlemeye başlayacak ve faiz tediyesi bu tarihten altı (6) ay sonra baş-lamak üzere altı ayda bir yapılacaktır. Resülmal veya faizin tam olarak ve zamanında tedi-yesinde kusur edilmesi halinde ödenmemiş resülmal ve faizin tamamı Eximbank'ın talebi üze-rine vacibütediye olacaktır. Eximbank'ın bu hakkını her hangi bir zamanda kullanmaması bu hakkından feragatini tazammun etmiyecektir.

3. Hükümet hesabına kullanılan meblâğlar Emtia Anlaşmasının III. maddesi hükmü tah-tında yatırılan ve Anlaşmanın II. maddesinin 1 (E) ve 2. paragrafları hükümlerine göre kredi ola-rak istimal edilmek üzere tahsis olunan Türk liralарından sarf edilecektir. Direktör tarafın-

dan zaman zaman yapılacak bu tediyeler, Direktörler tarafından bu gibi tediyelerin yapıldığına dair Hükümete ve Eximbanka muayyen devreler sonunda tevdi edilecek hesap hulâsalarının tarihi itibarıyla bu kredi tahtında yapılmış avanslar teşkil edecektir. Eximbank bu anlaşma üzerine bu şekilde avans verilen Türk liralari hakkında meşruhat verecektir.

4. Hükümet tarafından Eximbank'a bu Anlaşma tahtında yapılacak faiz ve resülmal tediyesi Türk lirası veya Hükümetin isteği ile Birleşik Amerika dolârı ile yapılacaktır. Hükümetin dolârla tediyeyi tercih etmesi halinde bu kabilden bir tediye nin miktarı, tediye zamanında aşağıdaki esaslara göre tesbit edilecek Türk lirası borca muadil olarak hesaplanacaktır.

a) Bu Anlaşmaya taraf olanlar diğ er bir rayicin doğru ve mâkul olacağı hususunda anlaşamamaları ve Türk lirası için fiilî rayicin, bu para için Beynelmîlî Para Fonu ile mutabık kalınan itibari kıymetten yüzde bir (% 1) den fazla inhiraf etmesine Hükümet tarafından müsaade olunmaması kaydıyla Birleşik Devletler dolârlarının Türkiye'de mukim şahıslara, hariçteki tediye vecibelerini yerine getirmek üzere Türk lirası mukabilinde satılmış olduğu fiilî rayiç;

b) Veyahut zaman zaman taraflarca üstünde mutabık kalınacak rayiçtir.

Faiz ve resülmal Washington D. C. deki Eximbank Bürosuna ödenecektir. Eximbank tarafından kabul edilen Türk lirası Amerikan Maliye Nâzırı tarafından tâyin edilecek Amerikan memur veya memurlarınca muhafaza edilmek üzere Birleşik Devletler Maliye Nâzırına devredilecektir.

5. Hükümet, ceza ve prim ödemeksizin bu borcun resülmaline karşılık vâdesinden önce Türk lirası ile veya Hükümet istediği takdirde, 4. kısımdaki hükümlere uygun olarak hesaplanacak vâdesinden önce yapılan tediye tarihinde ki rayiç üzerinden Birleşik Devletler dolârı ile tediye buluna bilir. Hükümet tarafından yapılan her hangi bir vâdesinden önce tediye (A) ekinde gösterilen resülmal taksitlerinden vâdesi en geç hulûl edenlere karşılık sayılacaktır.

6. Hükümet bu Anlaşma tahtında temin edilen meblâğlardan hususi teşebbüse veya fertlere veya kâr sağlayan tipteki âmme teşebbüslerine yapacağı ikrazata Türkiye'deki buna mümasil ikrazata tatbik edilmekte olana hemen hemen müsavi bir faiz nispeti tatbik etmeyi kabul eder. Hükümet kâr sağlayan tipteki âmme teşebbüslerine yapacağı ikrazat hariç, bu İkraz Anlaşması tahtında temin edilen meblâğlardan her hangi bir kısmının kâr sağlayan tipteki âmme teşebbüslerine doğrudan doğruya veya dolayısıyla tahsis veya transfer edilemeyeceğini keza kabul eder.

7. Hükümet yukarıdaki 4 ve 5 neî paragraflar tahtında Birleşik Devletlere tediye olunan Türk liralalarının Birleşik Devletler tarafından Türkiye veya ona bağılı topraklardaki Birleşik Devletlere ait bir masraf veya tediye de kullanılabilceğini kabul eder. Keza bu paralar, üzerinde Taraflar arasında mutabık kalınacak başka sahalarda kullanılabilir veya başka paralara tahvil edilebilir. Birleşik Devletler bu Anlaşma tahtında ikraz edeceği Türk liralalarının kullanılmasında Türkiye'nin ekonomik durumunu nazarı itibara almayı kabul eder.

8. Hükümet, Birleşik Devletlerin bu Anlaşma tahtında ihraz edeceği sarfedilmemiş bakiyeleri faiz getiren tahvillere veya Türk parası ile gösterilen mevduat olarak yatırabileceğini kabul eder. Birleşik Devletler, Hükümetin Birleşik Devletler tarafından diğ er bir şekilde bağlanmamış olan sarfedilmemiş bakiyenin tamamını veya her hangi bir kısmını o tarihte mutabık kalınacak Kambiyo rayici üzerinden Birleşik Devletler dolârı ile mubayaa edebileceğini kabul eder.

9. Bu Anlaşmaya Taraf olanlar bu Anlaşmanın her hangi bir hükmünü tadil etmenin karşılıklı menfaatleri icabı olduğuna karar verdikleri takdirde, mutabakatlarının yazılı olarak ifade suretiyle, resülmal ve faizin her hangi bir kısmına veya tamamına şâmil olmak üzere, bu kabilden bir tadilatı Taraflar arasında mutabık kalınacak (a) her hangi bir vesikayı veya (b) diğ er her hangi muteber bir mütalâayı Amerika Birleşik Devletlerine tevdi suretiyle iera edebilirler.

10. İşbu krediden yapılacak ilk tediye den önce ve bu tediye ye mütekaddim bir şart olarak aşağıdaki vesikalar Eximbank'a tevdi edilecektir :

(a) Bu Anlaşmayı imza eden şahsın salâhiyetli olduğunu ve bu kredi mevzuunda Hükümetin temsilcisi olarak hareket ettiğini gösteren vesaik;

(b) Hükümetin Anayasa ve kanunlarına göre bu Anlaşma tahtında krediyi almak için icabeden bütün muameleleri icra etmiş bulunduğunu ve bu Anlaşmanın ahkâmı gereğince, Hükümet için mu-teber ve bağlayıcı bir vecibe teşkil ettiğini Eximbank tarafından tatminkâr bulunacak bir şekilde gösteren Adliye Vekâletinin veya Eximbank tarafından kabul edilecek bir hukuk müşavirinin mü-talâası.

YUKARDAKİ HUSUSLARI TASDİKAN, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Export - Import Bank of Washington işbu Anlaşmayı iki nüsha olarak Amerika Birleşik Devletlerinde Distriet of Co-lumbia'da Washington şehrinde yukarda mezkûr tarihte usulü veçhile imzalamışlardır.

Türkiye Cumhuriyeti adına
Melih Esenbel

Export - Import Bank of Washington adına
Edward S. Couger

EK «A»

Tediye Plânı

Tediye tarihi	Resûlmal tediyesi	Resûlmal tediyesinden sonra kalan bakiye
1) Krediden ilk tediye yapıldığı ayın so-nundan itibaren geçecek 4. yılın, takvim ayının 1. günü : Aşağıda gösterilen baki-ye taksitler bu tarihten itibaren altışar ayda bir tediye edilecektir.		(Türk Lirası) 110,372
2		220,744
3		331,116
4		441,488
5		551,860
6		662,232
7		772,604
8		882,976
9		993,348
10		1.103,720
11		1.214,092
12		1.324,464
13		1.434,836
14		1.545,208
15		1.655,580
16		1.765,952
17		1.876,324
18		1.986,696
19		2.097,068
20		2.207,440
21		2.317,812
22		2.428,184
23		2.538,556

Tediye
tarihi

Resülmal
tediyesi

Resülmal tediyesinden
sonra kalan bakiye

(Türk Lirası)

24		2.648,928
25		2.759,300
26		2.869,672
27		2.980,044
28		3.090,416
29		3.200,788
30		3.311,160
31		3.421,532
32		3.531,904
33		3.642,276
34		3.752,648
35		3.863,020
36		3.973,392
37		4.083,764
38		4.194,136
39		4.304,508
40		4.414,880
41		4.525,252
42		4.635,624
43		4.745,996
44		4.856,368
45		4.966,740
46		5.077,112
47		5.187,484
48		5.297,856
49		5.408,228
50		5.510,600
51		5.628,972
52		5.739,344
53		5.850,384
		<hr/>
		157.943,000